

**XV. évf. 9. szám
2025. szeptember**

Komárom-Esztergom vármegyei könyvtárszakmai folyóirat
(A Téka Téma utódja)

<http://www.jamk.hu/hu/kemlib>
<http://epa.oszk.hu/02700/02762>

Kiadja a TMJV József Attila Könyvtár
2800 Tatabánya, Fő tér 2. **Felelős kiadó** Mikolasek Zsófia igazgató
Felelős szerkesztő: Mikolasek Zsófia
Rovatvezetők: Fábián Ildikó, Márku Mónika,
Mikolasek Zsófia, Suller Ildikó Tünde
Műszaki szerkesztés: Török Csaba
ISSN 2062-5782

Tartalom

Megyei körkép	3
A távolságot mint üveggolyót, megkaptuk.....	
— SZABÓ-BERGHAUER ZOLTÁN <i>INTÉZMÉNYVEZETŐ</i> , DOROG VÁROS MŰVELŐDÉSI HÁZ ÉS KÖNYVTÁR	3
Audiovizuális varázslat a MOSTJÓ fesztiválon — SUGÁR GABI, JAMK	4
Dukay varázsolt a könyvtárban — SUGÁR GABI, JAMK.....	4
Kutatók Éjszakája a könyvtárban — FÁBIÁN ILDIKÓ, JAMK	5
Hogy van a metaverzumban rekedt ember? — SUGÁR GABI, JAMK	6
Két Tájoló, megannyi könyv — FEKETSNÉ KISVARGA ANITA, JAMK.....	7
Ösztöndíjas könyvtárosok látogattak Tatabányára — MÁRKU MÓNICA, JAMK	9
Író-olvasó találkozó Eszes Ritával — ILLÉS ZSÓFIA, TATA	9
„Ha még egyszer születnék is, csak gazda vagy erdész lennék.” Fekete Istvánra emlékeztünk	
— BACSÁNÉ FULI ANIKÓ, TATA	10
KSZR körkép.....	11
Gyereksereggel indult az ősz.....	11
Megújult a könyvtár — FÁBIÁN ILDIKÓ, JAMK	12
KITEKINTŐ	13
Kétkeréken Lillához — MACHER PÉTER, JAMK	13
GYEREKSAROK	14
Játszóudvart avattak a Móra Iskolában — MÁRKU MÓNICA, JAMK.....	14
A JAMK-ban járt a fergeteg — SULLER ILDIKÓ, JAMK	14
Helytörténet, honismeret	16
Újabb muzeális kötetek újulhatnak meg — MÁRKU MÓNICA, JAMK	16
Csák Anna dietetikus volt a szeptemberi Helyi érték vendége — MÁRKU MÓNICA, JAMK	16

A távolságot mint üveggolyót, megkaptuk

SZABÓ-BERGHAUER ZOLTÁN INTÉZMÉNYVEZETŐ, DOROG VÁROS MŰVELŐDÉSI HÁZ ÉS KÖNYVTÁR

Ahogy az sokan tudják vagy tapasztalták is, könyvtárunk a hétvégén, szombaton egy úttörő közösségi rendezvényt valósított meg. Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtárral közös szervezésben létrejött eseménnyel kapcsolatban – az előzetes regisztrációk alapján is – nagy érdeklődés mutatkozott, mely ezen az igen tartalmas délelőttön meg is valósult. Ezúton szeretnénk további együttműködő és nagy segítséget nyújtó partnereinknek köszönetet mondani: az Esztergomi Futóműveknek és az Esztergomi Küllőszagatók Kerékpár Egyesületnek (Érdy Gáboréknak), a Dorogi Futókörnek (Sárdi Tamáséknak), a Dorogi Kerékpáros Egyesületnek (Farda Zsuzsáéknak), valamint a Szent István Strandfürdőnek (Szarvas Dávid intézményvezetőnek).

Az esztergomi könyvtár 120. évfordulója alkalmából megrendezett, s természetesen irodalmi köntösbe öltöztetett alkalom az „A távolságot, mint üveggolyót, megkapod” mottó-címet kapta József Attila születésének szintén 120. évfordu-

lója kapcsán. A cél egyrészt az volt, hogy egy nyár végi közösségi eseménnyel megmozgassuk az embereket, családokat, akik bármelyik könyvtártól indulva: futva, biciklivel vagy túrázóként juthattak el a másikba; másrészt az, hogy felhívjuk a figyelmet a könyvtárak fontosságára, szerepére, a két könyvtár jó viszonyára is rámutatva.

A sikeres teljesítők között nagy neveket üdvözölhettünk! Itt volt Ady Endre, Babits Mihály, Berg Judit, Cselenyák Imre, Umberto Eco, Stephen King, Thomas Mann, Nemere István, George Orwell, Rejtő Jenő, Szabó Magda, Zelk Zoltán, és még sokan mások: kicsik, nagyok, családok, párok és magánzó teljesítők, akiket a négy állomáson frissítővel és feladatokkal vártunk, fogadtunk.

160 résztvevő gondolta úgy, hogy nekivág a fizikai-szellemi kalandnak, s elmondhatjuk, hogy még a fáradtan célba érkezők is mosolyogtak, hálálkodtak és örültek teljesítményük felett, vagy az ismerősökkel történt találkozások, de főként a sikerélmény miatt. Mindezt kis és nagy gesztusokkal jutalmaztuk: ingyenes beiratkozással, valódi üveggolyóval, valamint – a Palatinus-Tófürdő és a Szent István fürdő jóvoltából – a frissítő megmártózás lehetőségével. A nagy népszerűsége való tekintettel, a résztvevők érdeklődése és visszajelzése alapján, terveink szerint valószínűleg jövőre is megkaphatják a távolságot, mint üveggolyót.

Audiovizuális varázslat a MOSTJÓ fesztiválon

SUGÁR GABI, JAMK

Harmadik alkalommal adott otthont a József Attila Könyvtár központi épülete a *MOSTJÓ Minifesztiválnak*. Az összművészeti esemény kellemes időben az Öko-terazon zajlott. A közönség külön-külön és együtt is élvezhette a zenét, az irodalmat és a képzőművészet alkotásait.

Dukay varázslott a könyvtárban

SUGÁR GABI, JAMK

Varázslatos volt az *Új Forrás* folyóirat szeptemberi szerkesztőségi estje. A *Nyitott rezerváltumban* Csendes Toll mellett megjelent a nagy mesélő is, **Dukay Barnabás** zeneszerző képében. Mielőtt vadregényes mondandójába kezdett volna, a **Jász Attila** bőrébe bújt Csendes Toll bemutatta a legutóbbi *Új Forrást*. Az indiános szám egyik leglátványosabb részére hívta fel a figyelmet: Kocsis Iván rajzai, amelyek indiánokat ábrázolnak. Az indiánok piktorának nevezett művész Újpesten született és 1956 után emigrált Kanadába. Beleszerelmesedett az indiánok világába, és 2008-ban bekövetkezett haláláig egyre-másra készítette indián tárgyú munkáit, s vált ezáltal Amerikában a leghíresebb indián rajzolóvá. Múzeumok is felkérték ilyen témájú rajzok, dekorációk készítésére. A pápa látogatásakor, 1984-ben Kocsist kérték fel, hogy örökítse meg az egyházfőt. Ez a rajz is szerepel a most megjelent *Új Forrásban*, ahogy egy írás az alkotóról.

A megnyitón **Horváth Sándor Igric** köszöntötte a vendégeket, majd a **Coffee City** együttes koncertje következett. A zenekar műsora nemcsak az Öko-terazon, hanem azon túl is hallható volt: **Cserhalmi Krisztina** éneke, gitárjátéka és zenésztársainak előadása nagy hatással volt a közönségre.

Ezt követően **Fehér Enikő** mutatkozott be, akinek a közelmúltban jelent meg *Az analóg ember* című kötete. Az alkotói folyamatról Horváth Sándor beszélgetett a fiatal szerzővel.

Csiaki Márk előadása után a fesztivál záróprogramjaként egy különleges audiovizuális produkcióra került sor: **Szabó János** képei és Horváth Sándor Igric zenés játéka együtt teremtettek emlékeztető élményt a résztvevők számára.

Miután meghalt, nem volt örököse, és egy Amerikában élő barátja vette fel a kapcsolatot a bakonyi indiánok egyikével, digitalizálták a munkáit, majd megkeresték Jász Attila bőrébe bújt Csendes Tollat is. Így állt össze az *Új Forrás* indián száma, amely nemcsak a benne szereplő indián-ábrázolások okán lett tematikus szám: több indián, vagy azok leszármazottjainak az írása is fellelhető benne.

A színes történetek pedig igazán akkor teljessétek ki, amikor Dukay Barnabás zeneszerző, pedagógus, egyetemi tanár, aki nemrégiben a vármegye Prima Díjasa lett vadregényes mondandójába kezdett. Jász Attila mindössze néhány kérdést tudott feltenni, majd Csendes Toll nevéhez méltón hallgatta a zene hetvenöt esztendő mesterét.

A kiválóság pedig varázslott. Zenével, szóval egyaránt. Ebben segítségére volt **Korb Vanessa** csodás tisztaságú hegedűjátékával. Az *Állva térdelni, némán kiáltani és mozdulatlanul táncolni* című zenemű jól szemléltette a szordinó (hangfogó, hangtompító) technika működését. Dukay Barnabás ki is tért erre, majd befejezett zeneművekről szólt, s Pálos Rozitára terelte a szót, akinek munkássága és élete inspirációként hat rá. Kiderült, hogy a halála előtt néhány hónappal a tatabányai szanatóriumban volt az 1985-ben, 59 évesen elhunyt író. Néhány versét megzenésítette Dukay Barnabás.

Megidézte Weöres Sándort, „Sanyikát”, aki-
vel háromszor is találkozott. Nagyon vékony
hangja volt az 1989-ben elhunyt költőnek. A
Nyitott rezervátum hallgatóságának arcára mo-
solyt csaltak a vele kapcsolatos anekdoták.

Arra is fény derült, miként kapcsolódik a két
költő. Weöres Sándor Kossuth-díjával kapott
összeget ugyanis tíz tehetséges író között osztot-
ták szét, s közöttük volt Rozita is.

Szó volt Dukay most megjelent könyvéről is,
amelyből 113 példányt jelentetett meg. Minden
betűnek, a betűk fizikai megjelenítésének jelen-
tősége van. A nagyméretű kötetből haiku versei-
nek egy részét fel is olvasta. Míg a jelentőségtel-
jes betűk hangzónak váltak, teljes csendben ült a
hallgatóság.

Kutatók Éjszakája a könyvtárban

FÁBIÁN ILDIKÓ, JAMK

A JAMK Csillagász klubjával már a második
alkalommal szerveztünk közös esti programot
2025. szeptember 26-án a vármegyei könyvtár-
ban. Tavaly októberben a **Tudományok éjsza-
kája** nagy sikerrel zajlott, ezért **Moczik Csaba**
amatőr csillagással ismét belevágtunk egy pro-
jektbe. Ezúttal csatlakozott a szervezéshez az
idén alakult **Geo/paleo klubunk** két tagja is, akik
egy-egy érdekes előadással is hozzájárultak a
programhoz.

Terveink szerint a tatabányai Csónakázó-tónál
kezdődött volna a rendezvény, de sajnos az idő
nem kedvezett a kis kiruccanásnak, így végül
Petrovics Milán, a Duna-Ipoly Nemzeti Park
Igazgatóság (DNPI) önkéntese a könyvtárban
nyitotta meg az eseményt, aki a tóban élő teknő-
sökről mesélt a résztvevőknek. Ámulva hallgat-
tuk, hogy hányféle - eredetileg Dél-Amerikában
és Ázsiában őshonos - hüllő talált új otthonra
kicsiny kis tavunkban. Sajnálatos következmé-
nye ez annak az évek óta tartó rossz szokásnak,
hogy a kisállat-tartók egy idő után vagy megun-
ják kedvenceiket, vagy már nem férnek el a ter-
ráriumban/lakásban, és így „szabadon engedik”
őket a vízben. Ennek azonban az a veszélye,
hogy a tó „jogos” lakóját, a mocsári teknőst egy-
re jobban kiszorítják az élőhelyéről. Milán segít-
ségével már számos faj talált új otthonra a Fővá-
rosi Állat- és Növénykertben, legutóbb éppen
egy kínai lágyhéjú teknős, amelynek elfogásáról
még az újságok is cikkeztek.

Következő előadónk a **Geo/paleo klub** veze-
tője, **Számvéber Tamás** volt, aki a Spinosaurus
Aegyptiacus nevű őslényről mesélt a jelenlévők-
nek. A késő krétakorban a mai Észak-Afrika

Fotók: Sugár Gabi

Hallhattak még zeneművekről, betűk és han-
gok helyzetéről; és szintekről, amelyek túlmutat-
nak az emberi léten. Remek este volt.

területén elterjedt húsevő dinoszaurusz csontjait
1912-ben fedezte fel az egyiptomi sivatagban
Richard Markgraf. A jellegzetes tüskés „hát-
díszt” (ún. vitorlát) viselő állatról az elmúlt évti-
zedekben rengeteg teória látott napvilágot: volt
olyan tudós, aki szerint inkább a krokodilokéhoz
hasonló félig vízi életmódot folytatott és főleg
halakkal táplálkozott, míg mások teljesen száraz-
földi lényként aposztrofálták és kisebb prédákra
vadászó (csúcsragadozó) és dögevő állatként
említik. A legújabb becslések szerint hossza elér-
te a 14-16 métert, tömege pedig 7-9 tonna lehe-
tett, és erős állkapcsában lévő megnyúlt tépőfo-
gaival ragadta meg áldozatát. Ez a különleges
dinoszaurusz, amely a Jurassic Park III. részében
is felbukkant, még sok „nyomoznivalót” tartogat
a kutatók számára.

A szünetben **Mohácsi Domokos** méhészt mu-
tatta be a méz készítésének különböző lépéseit,
majd az ehhez használt eszközöket (pl. füstölő,
overáll) ki is lehetett próbálni. Ezután teljesen
más vizekre evezünk, hiszen az óriáshullámok
kerültek a középpontba **Dénes Anzelm István**
előadásában. Megtudhattuk, hogy a cunamikkal
és árhullámokkal szemben ezek a természeti je-
lenségek távol a parttól a tengerek és óceánok
közepén jelennek meg, teljesen random módon,
minden előjel nélkül. Ezért is nehéz vizsgálni és
így előjelezni őket. A több emeletnyi magas
víztömegek (az első mért adat 1995-ben 25,6
méter volt) az utóbbi évtizedekben 16 alkalom-
mal okoztak kárt hajókban, fűrotornyokban, s
követeltek emberéletet. A kutatásban fontos sze-
rep juthat a műholdaknak, hiszen a segítségükkel

több esetben is sikerült észlelni ezeket a különleges természeti jelenségeket.

Az est zárásaként **Moczik Csaba** tártá elénk a csillagászat múltját, hiszen azokról a tudósokról beszélt az ókortól napjainkig, akik a matematika, a fizika, az asztronómia és még az ezotéria alapjait is lefektették, valamint azóta is öregbítik ezen tudományágak hírnevét. A technika fejlődé-

se csak segítette, de sokban nem változtatta meg a régi téziseket, hiszen a tapasztalás és a „józan paraszti ész” az elődöket szinte ugyanolyan pontos eredményekhez vezette, ahogy a ma emberét a számítógépek. S hogy mit hoz a jövő? Minden meg van írva a csillagokban, csak legyen, aki olvasni tud bennük!

Fotó: Lutrings István Róbert

Hogy van a metaverzumban rekedt ember?

SUGÁR GABI, JAMK

A metaverzumban rekedt embert mutatta be **Balatoni Mónika** egyetemi és kutatótanár a József Attila Könyvtár előadásán.

A digitális történetmesélés a tömegkommunikáció fejlődésének természetes velejárója. Ám hol vannak a határok? Meddig lehet egészséges lelkülettel szörfözni a digitális térben? Egyáltalán mit nevezünk ma digitális térnek?

Nagyon sok kérdésre kereste a választ Balatoni Mónika, Tatabányáról származó, jelenleg Budapesten élő szakember. Tény: a digitalizáció megváltoztatta az emberek életét. Ma már a fizikai és a digitális világ egymás mellett helyezkedik el; egymást szinte kiegészítik, de nem szerezcsés, ha a világban tapasztaltak összekeverednek.

Több érdekes kísérletről számolt be az előadó, ahol ez összegabalyodott: 2009-ben egy holland kísérletben VR-szemüveget adtak tehenekre, s ezen keresztül gazdag mezőket mutattak, miközben a valós körülményeikben nem történt változás. Az állatok jobb minőségben és több tejet adtak.

Ha az állatokra ez ilyen hatással van, akkor mi történik az emberrel? Ennek ma már a tanúi lehetünk. Pozitív és negatív értelemben is. Ma már az online térben a legnagyobb értéke a figyelemnek van. Melyik, milyen tartalom és mennyi ideig tudja lekötöni, „behúzni” az embereket?

Döntéseink tudatosak? Az előadó rávilágított arra, hogy legtöbb tudatosnak hitt döntésünk egy-egy tudatalatti érzékelés okán születik meg. Elsősorban érzelmi alapú választás. A fogyasztást is az érzelem vezérli, hiszen ki tud sok esetben annyi cipőt, táskát hordani egyszerre, mint amennyi otthon fellelhető a gardróbokban? Tudjuk, hogy nem kell, de mégis szükségét érezzük, hogy a miénk legyen. A kontrollált rendszerünkbe úgy kúsznak be a tudatalatti gondolatok, hogy észre sem vesszük.

Az egyedüllét is megszűnt, mióta létezik a socialmedia. Ennek sajnos negatív hatásai is vannak, hiszen soha nem kapcsolunk ki – ahogy a készülékek is állandóan működnek körülötünk.

Az AI-t is ember alkotta, ám a kérdéseink kapcsán a kapott információk alapján a Chat GPT abból új tartalmat, információhalmazt hoz létre. Okos ember okosan tudja használni, a rossz kérdések, vagy a tényleges agresszív promptolás pedig negatív hatású válaszokat generálhatnak.

A virtuális világ nem valódi – ahogy a nevében is benne van. Az emberi elme az érzékeli, amire a figyelmet irányítjuk, vagy irányítják az impulzusokon keresztül. A virális rendszerek pedig vírusszerűen, hihetetlen gyorsan terjednek. Az algoritmus monitorozza folyamatosan az embereket: ezért van az, hogy gyakorta tapasztalhatjuk, az a téma, tárgy bukkan elő a telefonján, amiről beszélt éppen, vagy amit többször megnézett az utóbbi időkben. Aki nincs fent a közösségi oldalakon, még az is megtalálható a digitális térben, hiszen barátai, ismerősei révén információt adhatnak róla, vagy éppen a szokásairól.

Ma már nem tudjuk teljesen kivonni magunkat az online térből, mert egy hálózatba terelődik a figyelmünk, a munkánk, az életünk gyakorlati részének jelentős hányada – hangsúlyozta az előadó. Hozzátette: az a fontos, hogy jól, okosan használjuk ezeket a felületeket, platformokat.

Jó, ha a szülők gyakran beszélgetnek a gyerekekkel, egymással, hogy ne csak a virtuális térből szerezzék a legkisebbek az információt. Döbbenetes tény az is, hogy ma már a 18 évesek is nehezen értik a 15 éves fiatalokat. Annyira gyorsan változik a digitális kommunikációjuk. Szükséges elmagyarázni nekik, hogy idő kell mindenhez, mivel az online térben szinte minden azonnal betölt, látható. Persze a teljes elvonás

Két Tájéoló, megannyi könyv

FEKETSNÉ KISVARGA ANITA, JAMK

Hosszú nyári szünet után, szeptemberben ismét találkoztak a József Attila Könyvtár **Tájéoló könyvklubjának** tagjai. Természetesen a csapat olvasási kedve a nyaralás alatt sem lankadt, rengeteg olvasmányélménnyel és könyvajánlással érkeztek a tagok.

A szeptemberi találkozón azonban elsősorban Thomas Montasser *A könyvtündérek klubja* című regényéről beszélgettünk, mivel ennek elolvasását szavaztuk meg a nyárra. Ha valaki esetleg nyomon követi kis klubunk életéről szóló, kéthavonta megjelenő beszámolóimat, annak nem lesz meglepő, hogy ennek az irománynak sem volt egységes a megítélése. „Habkönnyű, pihentető, szerethető, ugyanakkor kiszámítható és közheles”. Nagyjából ezekkel a jelzőkkel illettük a regényt, mely láthatóan még azokban az olva-

sem megoldás, hiszen ha közösségbe kerül a gyermek, hallani fog az online világról, s az ott tapasztalt élményekről. Egy kutatás szerint ma Magyarországon már 5-6 évesen rendelkeznek önálló eszközökkel a gyermekek, anélkül, hogy annak használatára felkészítette volna a szülő – mondta az előadó.

Fotó: Sugár Gabi

A mobiltelefon teljesen átformálta az embereket, és az embereket és az őket körülvevő környezet viszonyát. Új fogyasztói szokásokat alakított ki. Új világot teremt, amely gyakran okozhat függőséget is. Ma már a digitális eszközöktől való függőség is egy betegség.

Éppen ezért nagyon nagy felelőssége van a szülőknek, a pedagógusoknak, a felnőtteknek, hogy miképpen használják ők maguk és milyen formán tanítják meg ezt az új izgalmas világot ígérő szerkezetet, és általa kapott tartalmakat értelmezni, és kritikusan szemlélni. Nélküle ma már nehéz az élet, nagy feladat megtanulni észszerű keretek között vele együtt élni.

sókban sem hagyott mély nyomot, akiknek alapvetően tetszett. Könnyed nyári olvasmányának azonban kiváló volt. Egyet kell értenem Jankovics Dóra, klubtársunk szavaival is: „*A könyvtündérek klubja elmélkedés az irodalomról, a könyvmolyokról, az emberekről. Ez a történet tökéletes példa arra, hogy a könyvek valóban összehozzák az embereket.*” Többünk számára a regény egyik legnagyobb erénye az volt, hogy számos további könyvre hívta fel a figyelmet, melyekből, - mint kiderült -, mindenki mazsolázott és olvasott a nyár folyamán. Ha az volt a szerző célja, hogy a történetbe ágyazottan újabb történeteket ajánljon, akkor küldetése sikerült. Kár, hogy ezt nagyon tolagodón, számomra el túlzott „népnevelői” szándékkal tette.

Októberre nem határoztunk meg konkrét elolvasandó könyvet, mindenki egy neki kedves irodalmi, történelmi személyről szóló életrajzi, ön-életrajzi könyvvel érkezett. A beszámolókból megismertük Vitray Tamás, Fülöp, edinburgh-i herceg, Susan Rubin Sulejman és a magyar születésű Joseph Pulitzer életét, valamint Andrea Bajani fiktív életrajzi regényével is megismerkedtünk. Színes, széles paletta, különböző életutak, melyekben mégis volt közös: embert próbáló nehézségekkel, traumákkal mindegyik életrajzban találkoztunk. Az életrajzi írások olvasása szembesített minket azzal a ténnyel, melyet hajlamosak vagyunk elfelejteni: még a legsikeresebb, leggazdagabb, legboldogabbnak hitt idolk életében is lehetnek komoly küszködések, tragédiák, akár nélkülözések. Így a biográfiák nemcsak érdekességekkel szolgálnak egy-egy ismert

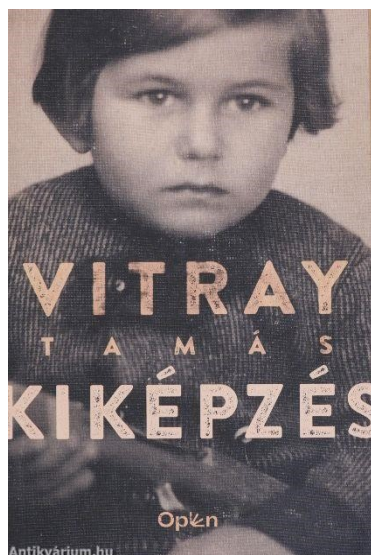
emberről. Meríthetünk belőlük megküzdési stratégiákat, erőt, hitet, és gyakran szembesíthetnek minket azzal is, nem biztos, hogy annyira rossz a saját életünk. Ezen a klubnapon, az OKN témájához kapcsolódva, elérendő vágyaik, álmaik lajstromba vételére alkalmas álomnaplót kaptak a klubtagok, rengeteg inspiráló idézettel fűszerezve.

A következő Tájolón még elő fogunk venni életrajzi szövegeket, hiszen pár klubtagunknak időhiány miatt nem volt lehetősége bemutatni az általa választott életrajzi könyvet. Arra az esetre is kijelöltünk irodalmat, ha mégiscsak maradna időnk egy mindannyiunk által elolvasott könyv megtárgyalására. Novemberre kiszemelt regényünket finn író vetette papírra. Izgalmasnak ígérkezik.

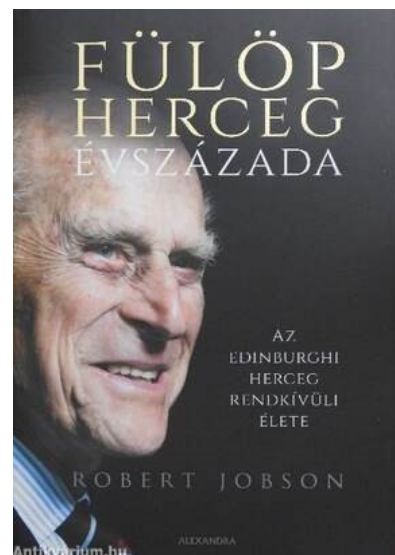
Az említett könyvek a katalógusunkban:

<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b306224>

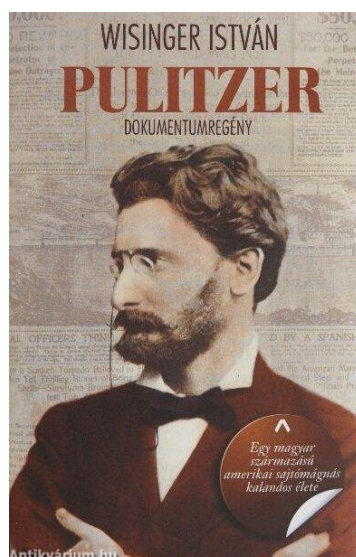
<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b292588>

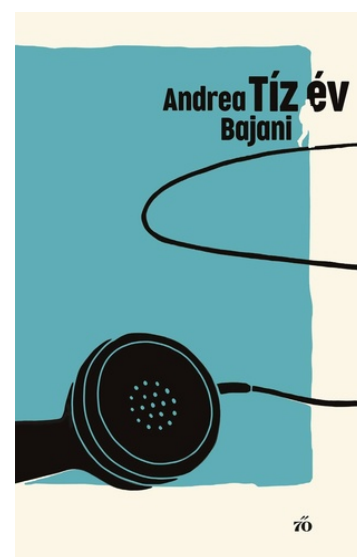
<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b295026>

<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b313512>

<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b282771>

<https://opac.jamk.hu/cgi-bin/tlwww.cgi?show=b315918>

Ösztöndíjas könyvtárosok látogattak Tatabányára

MÁRKU MÓNICA, JAMK

Szeptember 20-án, fiatal határon túli és magyarországi könyvtárosok látogatták meg könyvtárunkat, immár harmadik alkalommal az Országgyűlési Könyvtár „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramjának részeként. A csapatot **Villám Judit** és **Maltsik Balázs** vezette. A könyvtárat **Márku Mónika** mutatta be a csoportnak. Az intézménytúra mellett a legnagyobb sikert a székelyudvarhelyi könyvtári konferenciára, saját kezűleg készített versautomata aratta a vendégek között, akik kétszer is sorba álltak, hogy „József Attila” verset gépeljen számukra. Remek hangulatban telt a szombat délelőtt, és mielőtt elbúcsúztunk volna egymástól, a könyvböngészőket is megritkították a fiatal kollégák.

Író-olvasó találkozó Eszes Ritával

ILLÉS ZSÓFIA, TATA

Szeptember 9-én **Eszes Rita** író volt könyvtárunk vendége, aki legújabb kötetét, az *Egy csepp tűz, egy szikra vizet* mutatta be.

A szerző elmesélte: már kislányként vonzotta az írás, történetmesélés világa, ám az első regényét csak jóval később, már anyukaként írta meg. Ez egy Erdélyben játszódó tündéres fantasy, az *Illangók* volt, mely mindjárt megnyerte az Aranyosás irodalmi pályázat közönségdíját. Az igazán nagy sikert azonban Japánban játszódó könyve, a *Rókatündér* hozta meg

számára, mely egy alakváltó középiskolás lány története, és jórészt Eszes Rita saját, Japánban szerzett élményein alapul. Ezt követte az *Északról fúj a szél* és a *Tükör a felhőkön túlra*, melyek szintén a japán történelem és hitvilágelemeit dolgozzák fel a fantasy formában.

Bár a rajongók azóta is szinte követelik az újabb és újabb japán tematikájú könyveket, a legújabb regény, az *Egy csepp tűz, egy szikra víz* mégsem a Távol-Keleten, hanem az egykori Magyarországon játszódik. Az ifjú Jonas hosszú

évek után hazatér a temesi bánságba, hogy elfoglalja apja egykori birtokát, és megtalálja a család elrejtett kincsét. A lóp mélyén megbúvó romos kastélyban azonban csak egy vajákos cigányszszonyt, egy macskát és egy gyönyörű fiatal lányt talál. Könnyű ráismerni a *Szaffi* című rajzfilm – és az alapjául szolgáló Jókai-kisregény, *A cigánybáró* – történetére, ám Eszes Rita főhősnője egyáltalán nem olyan kislányos és naiv, mint amilyennek a meséből ismerjük. Sokkal inkább egy határozott és erős női karakter, aki ráadásul varázslatos képességek birtokában van...

Mi a szerző viszonya Jókaihoz? Mennyire nehéz újramesélni egy ilyen közismert történetet? Mennyi időt vett igénybe az anyaggyűjtés, mely nemcsak az 1700-as évek boszorkányüldözéseit érintette, hanem többek között a cigányság történetét és litván mitológiát is? Ezekre a kérdésekre mind választ kaphattak az író-olvasó találkozó résztvevői.

A beszélgetés vége felé a szerző azt is elárulta: hamarosan megjelenik legújabb regénye, *A sárkány végzete*, mely egy kétrészes sorozat első

része, és a 800-as évek Japánjában játszódik. Ráadásul hamarosan elkészül az Illangók-trilógia harmadik, befejező kötete is, melynek tatai kötődése is lesz. Kíváncsian várjuk!

A jó hangulatú találkozó végén az olvasóknak kérdezni, illetve dedikáltatni is lehetőségük nyílt. Szívből köszönjük Eszes Ritának és minden résztvevőnek ezt a felejthetetlen estét!

„Ha még egyszer születnék is, csak gazda vagy erdész lennék.”

Fekete Istvánra emlékeztünk

BACSÁNÉ FULI ANIKÓ, TATA

A Magyar Zoltán Tudásközpont és Könyvtár a Fellner Jakab Kulturális Egyesülettel együttműködve szervezett irodalmi megemlékezést - 2025. szeptember 25-én - Fekete István születésének 125. évfordulója alkalmából.

Kántor-tanító édesapjától - Hermann Ottónak, „a madarak atyjá”-nak levelezőtársától - már egészen kisgyerekként megtanulta a természet szeretetét. Később pedig Kittenberger Kálmán, a Nimród vadászújság szerkesztője támogatta „fogadott fia” természetírói pályafutását. A mezőgazdasági szakkikkektől és vadászélmény beszámolóktól a regényekig. *A koppányi aga testamentumától*, a szívmengető állattörténeteken (*Tüskevár, Vuk, Bogáncs, Kele...*), Kittenberger Kálmán életrajzi regényén vagy épp a Pepi-

kerten (a szarvasi arborétum történetén) keresztül az *Elveszettekig* és *Zsellérekig*. A két kötetig, melyek miatt elveszítette fél szemét...

„...Immáron egy szemmel nézem az Isten szép világát. Visszavonhatatlanul egy szemmel... A részletek már nem érdekesek. Egy váratlanul visszatoló autó, azon egy gerendavég és kész. Se látóideg, se semmi, csak sötétség...”

... De hitét soha. Támogatta lánya döntését, amikor belépett a budai Sacré Coeur-apácarendbe. Majd a rendek 1949-es feloszlása miatt emigrálását Ausztriába. Ő maga pedig Tárogató úti albérletének két szobáját alakította át, hogy „befogadja” a Szent Ferenc Leányai apácarend kápolnáját.

Fekete István: Búcsú

*Elmegy lassan a berek, az erdő
El a nádas, a tél, a nyár.
A hegy, a völgy, a nappal és az éjjel
A szemem látta egész határ.
Elmegy? Talán mégsem egészen,
Meglátom tán az örök vizen,
Hiszen a Szépség maga az Isten.
S lelkemben ott lesz: hiszem, hiszem.*

Gyereksereggel indult az ősz

Amint elkezdődött az újabb iskolaév, már érkeztek is látogatóba ifjú olvasóink a kistelepülési könyvtárakba. Rövid képes beszámolóink ezeket az alkalmakat eleveníti fel.

Csernátoni Bernadett (Heckenast Gusztáv Községi Könyvtár, Pilismarót)

A középsősök jöttek át a könyvtárba, a *Bogyó és Babóca zenél* c. könyvből meséltem el a gyerekeknek *A tücsök hegedűje* c. mesét. Előtte a hurkapálás, nyomtatott bábokkal végigvettük a Bogyó és Babóca mesék szereplőit, majd a mese közben az említett hangszereket meg is néztük kinyomtatott képen. Nagyon ügyesen tudták a szereplőket és sok hangszert ismertek már. A foglalkozást közös kis énekléssel és a hozzá tartozó mozgásokkal zártuk, de ezeket már a gyerekek mutatták meg nekem. :-)

Az óvodával egyeztetve ebben a tanítási évben rendszeresen fognak jönni a csoportok a könyvtárba.

Pócsföldi Gáborné (Farkas János Művelődési Ház és Könyvtár, Leányvár)

Nagy örömmre a leányvári óvodások látogattak el hozzám a könyvtárba. Megismerkedtek a könyvek világával, lapozgattak, nézegettek, majd közösen egy mesét is meghallgattak. A gyerekek nagy örömmel és érdeklődéssel vettek részt a programon. Igazi élményt jelentett számukra a könyvtár felfedezése.

Kinstädtner Andrea (Süttöi Községi Szintér)

A héten Hungarikum kiállítás volt itt a Szintérben. Az iskolások eljöttek megnézni, és ha már itt jártak, minden osztály részt vehetett egy könyvtári órán is. Az 1-4. osztálynak itt tartottuk a Népmese napját is, ahol előszavas mesélés volt az egyik program. Később jött még a 6. osztály és az óvodások is.

Megújult a könyvtár

FÁBIÁN ILDIKÓ, JAMK

Nagy álmunk vált valóra szeptemberben, amikor több hónapnyi munka után végre felpakolhattuk a könyveket a kocsi szolgáltatóhely új polcaira. A települési önkormányzat még januárban kezdte el a községi könyvtárnak is otthont adó épület felújítását, energetikai korszerűsítését. Ez a projekt természetesen azzal is járt, hogy a helyiségeket teljesen ki kellett üríteni, hogy a szakemberek akadály nélkül tudjanak dolgozni. Kihasználtuk a lehetőséget és beszállítottuk Tatabányára az egész állományt, hogy nekikezdhesünk a már rég esedékes feladatunknak: leselejteztük a már elhasználódott, elavult köteteket, majd - a JAMK kollektíváját is bevonva - feldolgoztuk a dokumentumokat a Textlib rendszerben. Augusztus végére készültünk el a honosítással, addigra szerencsére a könyvtár és a bútorok

is megújultak (ez utóbbi KSZR támogatásból). Több fuvarral és hatékony csapatmunkával (:D) sikerült visszajuttatni a teli dobozokat Kocsra, ahol nagy örömünkre volt elég helyünk az 5.655 db-osra leredukált állományt 2 nap alatt „szellősen” elrendezni. A zsúfolt, könyvekkel teli könyvtárból (ahol még a földön is kupacokban álltak a kötetek a helyhiány miatt) egy jól átlátható, világos és tágas helyet varázsoltunk, ahová érdemes betérni kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A különbség elég szembeütő, ahogy a lenti képeken is látható. Egy kis csinosítás még ráfér majd a helyiségekre, de a munka oroszlánrészét sikerült elvégezni. Köszönjük mindenkinek (kollégák, szakemberek), aki segített a megvalósításban!

A kocsi könyvtár régen...

... és most

Kétkeréken Lillához

MACHER PÉTER, JAMK

Szeptember 22-én autómentes nap keretében a József Attila Könyvtár Tatabánya kollektívája Dunaalmásra biciklizett. Mivel ez volt az év utolsó nyárian meleg napja, ezért igazán kellemes időben kerékpároztunk Vértesszőlösön és Tatán át egészen a dunaalmási **Csokonai Vitéz Mihály Művelődési Ház**ig. Itt megtekintettük az idén nyáron felújított *Lilla emlékszobát*.

Csokonai Vitéz Mihály (1773-1805), a magyar felvilágosodás egyik legjelentősebb költője 1797-ben érkezett Komáromba, a napóleoni háborúk következtében szerveződő nemesi felkelés miatt. Komáromban ismerte meg Vajda Pál kereskedő Julianna nevű lányát (1779-1855), aki szerelme és költeményei múzsája lett és Lilla néven vonult be a magyar irodalomtörténetbe. Csokonai és Lilla kezdetben találkoztak, de amikor a fiatal költő Keszthelyre utazott állás-szerzés ügyében, akkor távollétét kihasználva Lilla apja egy Lévai István nevű dunaalmási gabonakereskedővel jegyezte el lányát.

Így a szerelmi kapcsolatnak vége lett ugyan, a költő és múzsája ennek ellenére még tartották egymással a kapcsolatot levelezés útján. Csokonai egyik frissen megjelent verseskötetét is megküldte Vajda Juliannának. Csokonai azonban egy temetési beszéd során megfázott és tüdőgyulladást kapott, majd fiatalon elhunyt. Múzsájára pedig még több évtizednyi boldogtalan házasság várt. Vajda Julianna és Lévai István házasságából gyermek nem született. Kapcsolatukról sokat elmond, hogy a kereskedő halálakor annak uno-

kaöccsét tette meg örökösének, nem pedig feleségét. Így Lillának hosszú, de végül sikeres pereskedést kellett folytatnia az örökölt vagyonért.

Lilla már hatvanéves is elmúlt, amikor másodszor is házasságot kötött, ezúttal Végh Mihály református lelkésszel, azonban néhány év után elhagyta a lelkipásztort. Vajda Julianna utolsó éveiben tudatosan építette maga körül a Lilla kultuszt: értelmiségiek és közéleti szereplők keresték fel Dunaalmáson. Amikor 1855-ben elhunyt, első férje mellé helyezték örök nyugalomra, végakarata szerint pedig Csokonai egyik verseskötetét temették el mellé.

A Lilla emlékszobát még 1971-ben hozta létre Ferenczy Miklós, aki egy személyben volt a falu református lelkésze, háziorvosa és helytörténész. A település díszpolgári címét elnyert Ferenczy doktor gyűjtötte a Lillához kapcsolódó emlékeket és több könyvet is írt Vajda Julianna dunaalmási vonatkozásairól. A megújult kiállítás elkészítéséhez segítséget nyújtott a Petőfi Irodalmi Múzeum, valamint Szóda Sándor közművelődési szakember, aki tárlatvezetést is tartott könyvtárunk csoportjának. Lilla és Dunaalmás kapcsolatát újabban Pokorny Gábor, a Komáromi Klapka György Múzeum történésze kutatja.

Az emlékszoba megtekintése után ellátogatunk Lilla sírjához a dunaalmási temetőben, majd a Duna parton sétáltunk egy kellemes lángosozás keretében. Ezt követően élményekkel gazdagon tekintünk haza a bicikliúton.

Játsszóudvart avattak a Móra Iskolában

MÁRKU MÓNIKA, JAMK

A **Majki Népfőiskolai Társaság** meghívására vettünk részt 2025. szeptember 16-án délelőtt a tatabányai **Móra Ferenc Általános Iskola** új játszóudvarának avatásán. Az ünnepélyes átadást játékos délelőtt követte, ahol több civil szervezet, és mi is képviseltettük magunkat (a könyvtárat) öko-játékokkal, kézműves foglalkozásokkal és gyermekkönyvekkel. A hozzánk betérő diákok kipróbálhatták az általunk, újrahasznosított dolgokból készült játékokat, készíthettek szebbnél-szebb könyvjelzőt, pillangós karkötőt és egykor szebb napokat élt CD-kből szuper színes pörgettyűt is. Mindezek mellett sok érdekes ismeret-terjesztő és szemléletformáló gyermekkönyvbe is belelapozhattak az érdeklődő nebulók.

A JAMK-ban járt a fergeteg

SULLER ILDIKÓ, JAMK

Immár az V. alkalommal rendeztük meg a **Népmese Napja** alkalmából *Fergeteges meseest*-ünket, amely minden évben számos látogatót vonz. Lázasan készítettük játékainkat, terveztük mesebeli kilétünket. Aki járt már nálunk a korábbi években, az tudja, hogy mindig készülünk egy mesebeli körözési listával, melyen kollegáink szerepelnek. Bújtunk már mesehősök bőrébe (jelmezébe), készítettünk magunkról rajzfilmfigurát, viseltünk/cipeltünk mesebeli kellékeket. Idén a MI generált az arcunk köré mesehős gúnyát. A rendezvényen viszont álruhában – hétköznapi, 21. századi decens öltözkében – jöttünk-mentünk a vendégek között, mindössze az arcunk alapján kellett felismerniük a gyerekeknek Hermione Grangert, Christofot, Harisnyás Pippit és megannyi hőst. Már a délelőtti órákban sűrögve-forogva hordtuk a kellékeket a helyszínekre. Óriási televízió erős kartondobozát vontunk be közetmintás tapétával, e mögött rejtőzött a sárkány barlangja. Minden állomás nevet és mesét kapott, így esett, hogy a

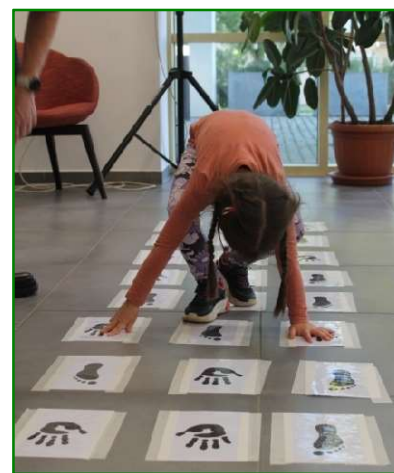
királylánynak seprűvel kellett begurítania az üveggolyót a kútba, a rókának és a gólyának egymás tájából „ennie” a kupakbékát és kupakcsirkét. A könyvtár teljes alsó szintje megtelt játékkal, a kávézóban a mieink mellett állandó partnerünk, a TJ ESZI Család és gyermekjóléti Központ munkatársai (**Zombai Ágnes, Kádas Judit, Őri Dávid**) foglalkoztatták a bátor, játékra mindig kapható kicsiket és nagyobbakat. Kora délután már „kanyargott a kifli a vaj alatt” – akármondani a kenyér a zsír alatt, lilállott a tetejükön a hagyma, töltődtek a szörpös kancsók, hogy aztán, 4 órára a pogácsák is vígan kuporogjanak kosárkáikban a büféasztalon. 5 órára vár-tuk **Dóczi Ilona** meseterapeutát, a **Nagy Népmese kihívás** elindítóját, a **Magyarra hangolva** megálmodóját. Egy fél órára meselátó szemekkel telt meg a rendezvényterem, majd a lurkók szaladtak tovább játszani. Este 7-re már elfáradtak, de csak annyira, hogy mosolyogva nézzék a **Kutyomfitty Társulat Ördögös dudás** c. előadását, ami különleges volt, mert tele volt tánc-

cal, meg dudával, meg subával! Kicsikéink nem is haboztak sokat, táncra perdültek a hősökkel – fél kezükkel a párjukat ölelve, másikkal az ihajos jókedvüket kifejező integetéssel, no meg fél szemmel a táncosokat figyelve ropták a szőnyegen.

Bárhogyan is szeretném, nem tudom eléggé megköszönni a gyermeklelkű, lelkes, mese- és gyerekszerető kollégák munkáját, akik mindig ott vannak 4 tagú csapatunk mögött! **Zantleitner Laura**, aki fáradhatatlanul ötletel, plakátot, menulevelet, térképet készít, MI-vel alkudozik, facére, honlapra posztol. A KSZR kollégái: **Fink Noémi, Balogh Anett, Halász Adél**, akik a bevásárlásban, kenyérkenésben, ellátmánykészítésben segítőkészek. **Pap Zsuzsanna, Magaláné Kovács Andrea**, (**Ballabás Andrea** idén igazoltan távol, de minden évben jelen) a zöld szemlé-

letet szem előtt tartva vigyázzák a büfét, készítik a zsíros kenyereket. **Forisek Tímea, Márku Mónika, Kollár Katalin, Sutáné Csulik Andrea, Ligeti Nikoletta, Feketsné Kisvarga Anita, Hatvani István, Pukló Dániel, Kriskó Judit, Pataki Gyuláné, Árvai Nóra, Szilágyiné Pór Livia, Molnár Anikó**, akik játékot vezetnek, lótnak-futnak, mindenhol segítenek, ahol csak kell. A gyermekkönyvtárosok gyöngyei, **Zantleitnerné Szebenyi Zsuzsanna, Gerginé Kolok Melinda, Varga-Duba Réka**, akik fáradhatatlanul ötletelnek, alkotnak és aggódnak, hogy minden elkészüljön időben. De legfőképpen **Mikolasek Zsófiának**, aki lehetővé teszi, hogy minden – látszólag – agyament ötletünk megvalósuljon, és ráadásul még tevékenyen részt is vállal benne.

Köszönjük, hogy mindig velünk vagytok!

Újabb muzeális kötetek újulhatnak meg MÁRKU MÓNIKA, JAMK

Az NKA ismét kiírta restaurálási pályázatát a 2026-os évre, melyben intézményünk sikeresen pályázott. Ezúttal 11 db dokumentumot terveztünk restauráltatni több mint 1,5 millió forintért. Megszokott partnerünkkel, a budapesti **ArchivArt Kft.**-vel már rutinosan készítettük elő a pályázathoz szükséges dokumentációkat (állapotfelmérési, restaurálási és költségvetési tervek) és nyújtottuk be a pályázatot. A pozitív elbírálást követően, 2026. május 31-ig restaurálásra kerülnek a *Komáromi Kalendáriumok* még restaurálatlan példányai, egy 1798-ban Bécsben megjelent két kötetes munka, mely a Magyar Királyság földrajzi, történelmi, politikai, egyházi, irodalmi, kereskedelmi, katonai és pénzügyi

igazgatását ismertetik tömören *Sciagraphia seu compendiaria Hungariae veteris et recentioris notita historico-politica in qua status regni physicus, historicus, politicus, ecclesiasticus, litterarius, commerciorum, rei militaris, nec non administrationis aerarii ex probatis patriae, aliisque auctorum monumentis succincte privata opera exponitur, ac eruditorum iudicio substernitur* címen, valamint Palma Károly Ferenc jezsuita történetíró, nagyprépost, kalocsai kanonok és címzetes püspök 1770-ben írt *Notitia rerum hungaricarum ab origine ad nostram usque aetatem* című, eredetileg három kötetes munkájának első kötete is.

Csák Anna dietetikus volt a szeptemberi Helyi érték vendége MÁRKU MÓNIKA, JAMK

Szeptember 11-én, *Helyi érték* sorozatunk őszi programjának első előadója **Csák Anna** dietetikus, okleveles élelmiszer-mérnök volt, aki gyakorlati tippekkel és tanácsokkal látta el az életmódváltásra és testsúlycsökkentésre elszánt érdeklődőket.

Előadásában szó volt a modern kor fogyókúrás-szokásairól és eszközeiről, ezek egészségre káros hatásairól és hosszú távú eredménytelenségéről. A téveszmék ellen Csák Anna a tudatos életmódváltást javasolta. Hangsúlyozta a túlsúly okozta krónikus megbetegedések kockázatát valamint az önbizalom hiányát is, mely mentális betegségeket eredményez(het). Összehasonlítottuk a 100 éve élt, és a mai ember életvitelét, az élelmiszerek összetételét és a mozgásformákat. Majd számos jógyakorlatot, tanácsot hallhattunk a testsúlycsökkentéshez és életmódváltáshoz, melynek három alappillére a mozgás, a folyadékbevitel és az étkezés. Elméletben finom, egészséges és tápláló reggelit, tízórait, ebédet, uzsonnát és vacsorát készítettünk. Megtanultuk milyen az okostányér, vagyis milyen a tányérra kerülő ételek optimális aránya/összetétele. Eloszlattunk számos tévhitet a fogyókúrával, az ételekkel és a mozgással kapcsolatban. Az előadás végén Csák Anna megválaszolta a hozzá intézett kérdéseket is.